

ALTER

Marloes Morshuis

LEMNISCAAT 8 ROTTERDAM

Van Marloes Morshuis verschenen bij Lemniscaat:

Quotum - Project Z

Semper Sol - Quotum II

De geest van het Besiendershuis

De schaduwen van Radovar

Borealis

Koken voor de keizer

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

De auteur ontving voor het schrijven van dit boek een werkbeurs van het Nederlands Letterenfonds

© 2025 Marloes Morshuis

Omslag en boekverzorging: Eef Verburg

Nederlandse rechten Lemniscaat b.v.,

Vijverlaan 48, 3062 HL Rotterdam, 2025

ISBN 978 90 477 1586 3

NUR 284

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, geluidsband of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Tekst- en datamining van (delen van) deze uitgave is uitdrukkelijk niet toegestaan.

All rights are reserved, including those for text and data mining, AI training and similar technologies.

Druk- en bindwerk: Wilco, Amersfoort

Dit boek is gedrukt op milieuvriendelijk, chloorvrij gebleekt en verouderingsbestendig papier.



Kijk voor meer informatie, activiteiten voor thuis en in de klas en extra's op: www.lemniscaat.nl
www.marloesmorshuis.nl

*Society, have mercy on me
I hope you're not angry if I disagree
Society, crazy indeed
I hope you're not lonely
Without me*

Society – Eddie Vedder/Jerry Hannan

ROOD. ROOD?!

Een eeuwigdurende seconde staarde Roz verlamd naar haar eerste rode scherm. Dit wilde ze toch zo graag? Waarom voelde het dan alsof haar bloed was veranderd in ijs? Ze had keihard haar best gedaan om deze dikke middelvinger naar haar dialego op te kunnen steken. Spijbelen, onvoldoendes halen voor natuurkunde, biologie en economie, op haar mountainbike dwars door stadsparken ragen, voetbaltrainingen skippen. Zoveel chocolade kopen dat ze mijlenver over haar suiker-en-vettaks ging. En last but not least urenlang met Fabian naar de grafherrie van DialDevil luisteren in The Underground.

Ze was nog geen zestien. Er kon haar niets gebeuren. *Kom op, Rozzy, geniet van dit moment!*

Haar bloed ontdooide en tintelde in haar aderen. Roz sprong uit haar stoel en danste langs de balies van Checkpoint Alaman-Oost. Gesprekken verstomden, monden vielen open, de vingers van de Checkers hielden stil boven de toetsenborden. Het kon Roz niet schelen dat iedereen haar aangaapte. Ze draaide een rondje om een vrouw met grijze krullen die net binnen kwam lopen. Riep 'uitslover' naar een jongen van een jaar of twaalf die juichend voor zijn groene scherm zat. Nee, wacht. Dat was niet aardig van haar. Roz wist nog hoe spannend zij de maandelijkse Checks vond in het begin. De jongen lachte aarzelend toen ze naar hem knipoogde.

'Klaar?' Roz draaide zich om toen ze een hand op haar



schouder voelde. Haar Checker keek niet kwaad. Veel erger, hij had die kalme en begripvolle blik waar Checkers in gespecialiseerd zijn. Zo'n blik die als een turbostofzuiger alle energie uit je zuigt, waardoor je ineens geen zin meer hebt om de Check-schermen van de balies te maaïen. De man wees naar het groene eiland van metershoge planten midden in de hal van het Checkpoint. 'Zie je dat?' vroeg hij. 'Daar rechts, goed kijken.'

'Dat geknakte takje?'

'Precies. Je zwaaide zo wild met je armen dat je een vingerplant hebt beschadigd. Een beetje jammer, Roz. Misschien kun je de volgende keer reageren zonder levende wezens kwaad te doen. Loop je mee?'

Roz volgde de man door de gang naar het gedeelte van het Checkpoint waar ze nooit eerder was geweest omdat meisjes zonder rode schermen daar niets te zoeken hebben. De spreekkamer schreeuwde bijna 'rustig maar, niets aan de hand'. Zachtblauwe muren met foto's van een klavertjevier, een beer met welpjes in een beek, een zonsondergang boven de duinen. Roz zakte in een pastelkleurige stoel. Het was half september, maar nog altijd warm en de stof kriebelde tegen haar blote benen. Waarom jeukte altijd alles als ze in een Checkpoint was? 'Duurt het lang?' vroeg ze.

De Checker glimlachte, schonk een bekertje water voor haar in en legde er een tissue naast. Hij ging achter het bureau zitten en tikte wat op zijn toetsenbord. 'Je eerste rood, zie ik. Dat verklaart je bijzondere reactie net... maar daarvoor hoef je je niet te schamen, Roz. Iedereen reageert anders op de schok van een rood scherm. Misschien doe jij juist stoer omdat je bang bent, maar voor ons hoef je niets te verbergen. Wij Checkers zijn hier om je te helpen! Daarom zijn de Checks ook niet digitaal, maar gaan we

allemaal elke maand persoonlijk naar een Checkpoint om te checken of we ons nog wel één voelen met onze dialego. Dat is de kracht van onze wereld, Roz, dat we het samen doen. Voor elkaar klaarstaan als het even lastig is.' Het gezicht van man betrok alsnog toen hij door zijn scherm scrolde. 'Oei... vanaf je twaalfde is het je jarenlang gelukt om je netjes te gedragen zoals jouw dialego, en waren je schermen keurig groen. Maar de afgelopen tijd heb je je digitale voorbeeld niet goed gevolgd. Ik zie oranje, nog een keer groen, oranje, oranje... en nu dus rood. Dat gaat de verkeerde kant op. Dat moeten we niet willen, Roz. Over een paar maanden word je zestien.'

'Ik ga niet de verkeerde kant op, dat doet mijn dialego...'

'Je lijkt inderdaad steeds minder op je digitale alter ego. Je snapt dat dat het probleem is?' De Checker keek haar onderzoekend aan over de rand van zijn bril.

'Nee, het probleem is dat ze totaal anders in elkaar zit dan ik! Een dialego moet toch je ideale spiegelbeeld zijn? Nou, de mijne is meer een lachspiegel. Of nee, een huilspiegel, iedere keer als ik haar zie krijg ik zin om te janken.'

'Want je dialego wil naar school, terwijl jij liever kwetsbare natuur vernielt op je mountainbike, bedoel je? Stiekem uitgaat met je vriendje in plaats van huiswerk maakt?'

'Nee. Ja. Dat bedoel ik niet. Laat maar.' Roz schoof over de stoel, maar de jeuk aan haar benen werd alleen maar erger.

De Checker leunde naar voren. Hij had zich gesneden met scheren vanochtend, zag Roz. Misschien was zijn mesje blijven haken achter een van de diepe groeven in zijn wangen. Of kon deze Checker per ongeluk zelf nadenken en vond hij het moeilijk om zichzelf in de spiegel aan te kijken? 'Weet je, Roz,' zei de man, 'het is heel makkelijk om je dialego de schuld te geven, maar als we niet terug

willen naar het Prego moeten we allemaal naar ons eigen gedrag kijken. Jij ook. Of wil je graag een Prego 2.0?’

Roz haalde haar schouders op. ‘Wie weet. Als we dan geen dialego’s meer hebben.’

De Checker keek geschokt. ‘Je doet dommer dan je bent, Roz. Ik denk dat jij heel goed begrijpt dat de mensheid zichzelf zonder dialego’s allang had vernietigd. Natuurlijk is het soms vervelend dat je niet alles kunt doen waar je zin in hebt, maar als ik je een advies mag geven: tel je zegeningen. Misschien denk je dat geluk en vrede vanzelfsprekend zijn, maar dat is niet zo.’

‘Het leven in de DN is fantastisch. Dialego’s zijn geweldig.’

Als de man haar sarcasme al opmerkte, liet hij dat niet merken. ‘Als je het gevoel hebt dat er fouten zijn gemaakt bij de samenstelling van je dialego kun je in beroep gaan bij het Altercentrum, maar je weet hoe zorgvuldig die procedure is,’ zei hij rustig. ‘Of zal ik je dat nog een keer vertellen? Dat doe ik graag, ik heb alle tijd.’

Roz schudde haar hoofd. Hoe sneller ze hier weg kon, hoe beter. Bovendien had haar moeder al uitgebreid uitgelegd hoe dat werkte – nadat Roz op haar twaalfde verjaardag huilend de keuken in was gestormd omdat ze op het Altercentrum was gekoppeld aan haar dialego.

Barbara was haar verjaardagstaart aan het bakken. ‘Iedereen krijgt nou eenmaal een dialego op z’n twaalfde verjaardag, dus jij ook. Zie haar maar als een recept voor de beste Rozzy,’ had haar moeder gezegd. ‘Er zitten een heleboel ingrediënten in: zo’n beetje alles wat er vanaf je geboorte over jou bekend is. Foto’s, video’s, je cijfers, hobby’s... maar ook je gebroken pols toen je over de kop sloeg met je mountainbike, de boodschappen die je voor onze

buurman haalt, mijn werk, opleiding, waar we wonen... Het Altercentrum mixt al die informatie over jou met het gedrag dat onze wereld nodig heeft tot een digitale model-Roz: je dialego. Je hoeft alleen maar haar voorbeeld te volgen om de mensen in de DN gelukkig te maken – op jouw eigen Rozzy-manier.'

'Daarvoor heb ik geen stomme kopie nodig die de hele tijd naar me gluurt. Ik vind het eng, mam! Ik zag mezelf op het scherm, maar ik was het niet. Het voelt alsof er een alien in mijn huid is gekropen.'

'Ik weet dat het wennen is... maar geloof me, de wereld zonder dialego's was ook geen pretje... toen ik jouw leeftijd had...'

'Was je bang dat de wereld zou vergaan, ja, ja, dat weet ik nu wel!'

Barbara had geschrokken haar hand voor haar mond geslagen. 'Sorry dat ik zo negatief ben, wat ben ik nou voor voorbeeld... Gewoon positief blijven, Rozzy. Het leven met een dialego went snel. Het belangrijkste is dat je regelmatig in je digitale spiegel kijkt, en natuurlijk dat je snel accepteert dat jij en je dialego dezelfde persoon zijn en het zinloos is om met jezelf te vechten. Gelukkig eindigt de kalibratieperiode pas als je zestien bent en heb je vier jaar de tijd om samen te smelten met je dialego. Tijd zat om je schermen groen te krijgen.' Haar moeder had met een grijns haar vinger door de gesmolten witte chocola gehaald. 'Kijk. Ook met een dialego hoef je niet perfect te zijn.'

Dat was bijna vier jaar geleden, maar Roz zag het chocoladegevecht dat ze met haar moeder had gehouden nog haarscherp voor zich: het absolute hoogtepunt van haar twaalfde verjaardag. Ze glimlachte bij de herinnering. De

mondhoeken van de Checker aan de andere kant van de tafel krulden omhoog toen hij haar lach zag. 'Dit vind ik zo fijn om te zien!' riep hij. 'Dat je ondanks je rode scherm nog kunt lachen. Iedere dag staan er mensen huilend op de stoep van ons Checkpoint omdat ze niet naar binnen durven. Zo zinloos, zo jammer. Bang zijn voor je eigen dialoog is alsof je bang bent voor jezelf... wat heb je dan voor leven?'

'Mag ik nu naar huis?'

'Bijna. Omdat je nog in de kalibratieperiode zit, heeft een rood scherm niet meteen gevolgen. Maar de tijd dringt, Roz. Je moet in therapie bij het Altercentrum voor het te laat is. Ik plan je meteen morgenmiddag in voor de eerste sessie van de training "Leer luisteren naar jezelf".'

‘Rood? Róód?’ Barbara roerde zo hard in de pan dat Roz bang was dat-ie van het fornuis zou vliegen.

Roz deed nog een stap naar achter en ging op de hoek van de keukentafel zitten. ‘Mam... doe rustig. Het stelt niets voor.’

Hop, daar gulpte een lading pastasaus over de rand. ‘Het stelt niets voor? In wat voor wereld leef jij, Roz?’ Barbara draaide zich om en zwaaide woest met de houten lepel. De saus spatte alle kanten op. Een stukje courgette gleed langzaam van een keukenkastje richting de vloer. ‘Nee, zeg maar niets, ik weet het antwoord al. Je denkt dat jij en die jongen van Woldgrave je nergens iets van aan hoeven te trekken.’

‘Hij heet Fabian, mam. Dat weet je best, hij heeft hier laatst nog gegeten.’

Barbara deed of ze niets hoorde en bleef met de lepel zwaaien. ‘Spijbelen. Onvoldoendes halen – terwijl dat met jouw verstand achten en negens kunnen zijn. Midden in de nacht thuiskomen. Denk je dat ik dat niet heb gemerkt? En dat je kleren naar bier stonken? Je bent vijftien! En dan dat eeuwige gefiets! Weet je wel dat jij en die jongen de schrik van de stad zijn? Van trappen afsjezen, mensen bijna omverrijden... Ontken het maar niet. Denk je dat niemand je herkent met een helm op? Weet je wat mevrouw Rumming laatst zei? Dat je samen met hem in de buurt van de rivier een hek omver had getrapt om als schans te gebruiken.’ Barbara hijgde. Ze was inmiddels bijna net zo rood als de saus.

‘Haal effe adem, mam.’

‘Vertel mij niet dat ik adem moet halen, Roz! Rustig, Barbara... Rustig...’

Ah. De fase dat haar moeder kalmerend tegen zichzelf ging mompelen was aangebroken. Zo meteen kwamen de tranen. En ja hoor, Barbara’s ogen begonnen te glinsteren. ‘Rozzy... ik ben zo bang dat ik je kwijtraak... Een rood scherm... dat kan écht niet.’

Roz zuchtte toen ze voelde hoe haar buik zichzelf in een pijnlijke knoop legde. Ondanks alle training de laatste tijd was ze nog steeds niet immuun voor de combinatie moeder plus tranen. Meer trainen, dus. ‘Waarom doe je altijd zo moeilijk? Je zei het net zelf: ik ben pas vijftien. Het telt nog niet!’ riep ze. ‘Kalibratieperiode, weet je nog?’

Barbara veegde driftig in haar ogen. ‘Natuurlijk telt het wel! De Kalibratie is bedoeld om te wennen aan je dialago, niet als vrijbrief om te doen waar je zin in hebt! Denk je echt dat je rood kunt scoren alsof het niets is en na je zestiende weer met een schone lei begint?’

‘Eh, ja. Dat is bij Fabian ook zo.’ Dat was niet waar, maar Barbara hoefde niet te weten dat Fabian bij de eerste Check na zijn zestiende verjaardag meteen een rood scherm had gescoord. De flipfrequentie van haar moeder lag al hoog genoeg.

‘Ik hoop het voor hem. Je weet toch van die jongen hierachter in de Azalealaan? Bam. Drie rode schermen in een jaar. Nog geen zeventien en al naar een Transferum. Ik kwam zijn moeder laatst tegen, die vertelde dat hij rood bleef scoren bij de Checks, terwijl hij zijn leven had gebedd.’

Roz lachte. ‘Bedoel je Aron? Die jatte uit de supermarkt en reed een kleuter omver met zijn illegale scooter – die hij ook nog had opgevoerd. Echt mam, hoe kun je Fabian en

mij met hem vergelijken? Wij doen niemand kwaad! Maar ik hoef toch niet de hele tijd alleen maar goeie dingen voor de wereld te doen?! En sorry, ik heb echt geen zin om me als een bejaarde te gedragen. Als ik twee cola drink en na elf uur naar bed ga, zeurt mijn dialego al dat ik een te wilde avond heb gehad. Vertel eens, wat deed jij allemaal toen je vijftien was?’

Barbara keek haar niet aan, maar begon weer fanatiek in de saus te roeren. ‘Dat doet er niet toe, toen was alles anders. Jullie spelen met je leven. Ik hoop dat het het waard is.’

Ze hadden in stilte gegeten en daarna had Roz de rode strepen van de keukenkastjes geboend en op haar kamer ‘huiswerk gemaakt’. Het was een eitje om rond middernacht ongemerkt het huis uit te glippen, want Barbara ging iedere doordeweekse avond om half elf slapen. Belachelijk. ‘Je laat je als een kleuter door je dialego naar bed sturen,’ had Roz laatst tegen Barbara gezegd toen die een kwartier voor het eind een film had afgezet. Maar nee, dat was complete onzin, volgens haar moeder, die uiteraard meteen de kans had gegrepen om de boel om te draaien. ‘Ik heb een geweldige baan, maar ’s avonds ben ik kapot, Rozzy,’ had ze gezegd. ‘Het zou helpen als jij wat vaker kookt en schoonmaakt. Maar je dialego vindt het vast ook een goed idee als jij meer helpt in huis – en dus vertik je dat. Wie is hier nu de kleuter?’ Ze hadden allebei met deuren gegooid, zo hard dat het porseleinen poezenbeeldje dat nog van oma was geweest uit de kast was gevallen.

‘Kan het zijn dat je moeder per se groene schermen wil scoren omdat je geen vader hebt?’ had Fabian gevraagd toen Roz hem had verteld wat er was gebeurd. ‘Wie zorgt er voor jou als Barbara drie rode schermen scoort en naar

een Transferum moet? Als ze in de Schaduw verdwijnt en wordt vervangen door haar dialego, heb jij alleen nog een moeder op een scherm. Ik snap wel dat ze alles doet om dat te voorkomen.' Dat klonk zo irritant redelijk dat Roz hem gelijk moest geven. Ze had Barbara's favoriete bananenmuffins gebakken en de scherven aan elkaar gelijmd, maar de barsten bleven zichtbaar.